

Verplichte zorg: crisismaatregel of zorgmachtiging

Wat betekent dit voor jou?

Soms zorgt een psychische aandoening ervoor dat je een gevaar vormt voor jezelf of je omgeving. Bijvoorbeeld omdat je jezelf of anderen iets ernstigs wilt aandoen of omdat je jezelf ernstig verwaarloost. De wet noemt dit: **ernstig nadeel**. Dan kan het zijn dat je zorg nodig hebt, terwijl je dat zelf niet wilt: dat heet verplichte zorg. Je krijgt deze alleen als het niet anders kan. Dat is geregeld in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, de **Wvggz**. Daarin staat wat jou wel en niet mag worden opgelegd en hoe het in zijn werk gaat.

Er zijn twee juridische maatregelen waarmee je verplichte zorg kunt krijgen:

- **crisismaatregel van de burgemeester** (de rechter kan deze verlengen)
- **zorgmachtiging van de rechter**

In het papier van de burgemeester of de rechter (de 'beschikking') staat welke maatregel geldt.

Het doel van verplichte zorg is ernstig nadeel weg te nemen of te voorkomen. Dan heb je geen verplichte zorg meer nodig. Misschien heb je dan nog wel vrijwillige zorg nodig: zorg waar je zelf voor kiest.

Wanneer krijg je een maatregel voor verplichte zorg?

Bij een crisismaatregel gaat het om een crisissituatie die om een snelle beslissing vraagt en die niet kan wachten op een zorgmachtiging. Wanneer een zorgmachtiging wordt aangevraagd, is er geen crisis. Verderop in de folder lees je hierover meer.

Hoe ziet verplichte zorg eruit?

In de crisismaatregel of zorgmachtiging staat welke verplichte zorg je moet accepteren. Bijvoorbeeld

- verplicht medicijnen innemen;
- begeleidingsafspraken nakomen;
- opname in een psychiatrisch ziekenhuis.

Je kunt ook verplichte zorg thuis krijgen.

Je krijgt een **zorgverantwoordelijke** (verantwoordelijke behandelaar). Meestal is dat een psychiater. Het kan bijvoorbeeld ook een verpleegkundig specialist of verslavingsarts zijn. Deze behandelaar bespreekt de verplichte zorg met je en beslist op welk moment deze wordt toegepast. Verplichte zorg kan meteen beginnen op het moment van de juridische maatregel. Of later omdat daar niet gelijk een reden voor is of omdat je aangeeft toch te willen meewerken. We houden zoveel mogelijk rekening met je voorkeuren. We kijken ook naar je veiligheid, die van je naasten en van onze hulpverleners. De zorgverantwoordelijke overlegt regelmatig met jou en mogelijk met je naasten of verplichte zorg nog nodig is en of die helpt om het ernstig nadeel weg te nemen of te voorkomen (of het effectief is).

Geneesheer-directeur

Binnen Parnassia Groep houdt de **geneesheer-directeur** (een psychiater) in de gaten dat de procedures en de uitvoering van verplichte zorg goed verlopen. Deze is een belangrijke schakel in het proces van de aanvraag van een zorgmachtiging en bij de uitvoering hiervan. De geneesheer-directeur kan ook beslissingen nemen over de beëindiging van verplichte zorg.

Medische verklaring van onafhankelijke psychiater

Hoe kan de burgemeester of de rechter weten

- dat iemand een psychische aandoening heeft?
- of de situatie ernstig genoeg is voor een juridische maatregel?

Zij mogen alleen beslissen met een medische verklaring van een **onafhankelijke psychiater**. Dus niet iemand die het afgelopen jaar je eigen psychiater is of was. De onafhankelijke psychiater komt bij je op bezoek (in het psychiatrisch ziekenhuis, in de polikliniek of thuis) en doet een onderzoek. De onafhankelijke psychiater gebruikt verschillende soorten informatie:

- van politie/justitie;
- over je eerdere juridische maatregelen voor verplichte zorg;
- over een zelfbindingsverklaring (zie verderop) als je die hebt;
- van je huisarts;
- van je behandelaar;
- uit je dossier.

In de medische verklaring staat

- of je een psychische aandoening hebt (en zo ja welke);
- of aan de voorwaarden voor verplichte zorg is voldaan;
- welke vormen van verplichte zorg nodig zijn.

Lees hierna verder over jouw inbreng bij de burgemeester of de rechter.

CRISISMAATREGEL

Als je geen crisismaatregel hebt, maar een zorgmachtiging, kan je dit stuk overslaan en direct verder gaan naar Zorgmachtiging.

Wanneer mag de burgemeester een crisismaatregel aan iemand opleggen?

- De persoon veroorzaakt met het gedrag onmiddellijk dreigend ernstig nadeel en
- er is een ernstig vermoeden dat dit komt door een psychische stoornis van die persoon en
- de crisissituatie is zo ernstig dat er geen tijd is om een zorgmachtiging aan te vragen en
- de persoon verzet zich tegen vrijwillige zorg en
- de crisismaatregel is een goede manier om het ernstig nadeel weg te nemen.

Hoe beslist de burgemeester?

- De burgemeester ontvangt de medische verklaring van de onafhankelijke psychiater. Deze kan ook opvragen welke juridische maatregelen je eerder hebt gehad.
- De burgemeester geeft je de gelegenheid jouw kant van het verhaal te vertellen. Een medewerker belt je namens de burgemeester op, tenzij dat niet kan. Daarna beslist de burgemeester.
- Binnen 24 uur zorgt de burgemeester dan voor een gratis advocaat voor jou. De advocaat adviseert je over het verdere proces en houdt in de gaten dat alles volgens de regels verloopt.
- Ook geeft de burgemeester je contactgegevens door aan de patiëntenvertrouwenspersoon (pvp).

In dringende gevallen kun je al tijdelijk (enkele uren) verplichte zorg krijgen voordat de burgemeester over een crisismaatregel heeft beslist. Dat kan vrijheidsbeneming zijn als dat nodig is voor de voorbereiding van de crisismaatregel. Bij een crisismaatregel gaat het meestal om opname in een psychiatrisch ziekenhuis, vanwege de crisissituatie.

Hoe lang duurt een crisismaatregel?

Een crisismaatregel van de burgemeester duurt maximaal drie werkdagen. Als er dan nog verplichte zorg nodig is, kan de rechter de crisismaatregel verlengen met maximaal drie weken. De rechter beslist dat na een hoorzitting. Ook de rechter heeft de medische verklaring van de onafhankelijke psychiater. Je zorgverantwoordelijke is aanwezig bij de zitting. Tijdens die zitting kun jij je verhaal vertellen samen met je advocaat.

De rechter verlengt de crisismaatregel als deze vindt dat aan alle voorwaarden van de wet is voldaan. In de schriftelijke beslissing van de rechter lees je dit en welke verplichte zorgvormen zijn toegewezen. In de periode dat je verplichte zorg krijgt, kun je advies en bijstand vragen aan de pvp.

ZORGMACHTIGING

Als je geen zorgmachtiging hebt, maar een crisismaatregel, kan je dit stuk overslaan en alleen de informatie lezen over crisismaatregel.

Misschien stopt de verplichte zorg na de (verlengde) crisismaatregel. Dan hoef je niet verder te lezen. Maar misschien heb je langer verplichte zorg nodig. Dan kan de rechter een aansluitende zorgmachtiging geven. Het kan ook zijn dat je een zorgmachtiging krijgt zonder eerst een crisismaatregel. Hierna lees je meer over de zorgmachtiging.

Wanneer mag de rechter een zorgmachtiging aan je opleggen?

- Je veroorzaakt met je gedrag ernstig nadeel en
- dat komt doordat je een psychische stoornis hebt en
- je verzet je tegen vrijwillige zorg en
- er zijn geen minder ingrijpende alternatieven voor de zorgmachtiging en
- de zorgmachtiging is een goede manier om het ernstig nadeel bij je weg te nemen.

Hoe beslist de rechter?

Bij een zorgmachtiging gaat het niet om een crisissituatie waarin heel snel beslist moet worden. Een zorgmachtiging is ook veel langer geldig dan een crisismaatregel. Daarom komt er veel meer bij kijken voordat de rechter een zorgmachtiging afgeeft.

Hoe krijgt de rechter een aanvraag voor een zorgmachtiging ?

De officier van justitie (ovj) dient een verzoek in bij de rechter. Meestal is dit op aanvraag van Parnassia Groep. Het kan ook op aanvraag van de gemeente , na onderzoek door de gemeente van een melding van iemand uit jouw omgeving die zich ernstig zorgen maakt. Bijvoorbeeld een hulpverlener of familielid. Ook kan de ovj een verzoek bij de rechter indienen zonder dat iemand hem dit gevraagd heeft.

De ovj doet eerst voorbereidend werk voordat deze naar de rechter gaat. De ovj onderzoekt of verplichte zorg echt nodig is. De ovj wijst daarom de geneesheer-directeur van Parnassia Groep aan om advies te geven en benodigde stukken aan te leveren. De ovj zorgt ervoor dat je een gratis advocaat krijgt.

Wat doet de geneesheer-directeur dan?

- Deze schrijft jou, je vertegenwoordiger en je advocaat dat er gewerkt wordt aan een zorgmachtiging voor jou.
- In de brief staat dat:
 - ✓ je advies en bijstand kunt vragen aan de pvp.
 - ✓ je een eigen **plan van aanpak** kunt maken (zie verderop).
- Ook zorgt de geneesheer-directeur ervoor dat een onafhankelijke psychiater jou (opnieuw) onderzoekt en een medische verklaring opstelt.
- De geneesheer-directeur wijst een zorgverantwoordelijke aan je toe binnen Parnassia Groep. Die maakt samen met jou een **zorgkaart** en een **zorgplan** (zie verderop).

De geneesheer-directeur stuurt alle stukken naar de officier met het advies of een zorgmachtiging nodig is. De ovj besluit dan of deze wel of niet bij de rechter een zorgmachtiging aanvraagt.

De rechter

De rechter beslist pas na een hoorzitting. De rechter heeft alle stukken. De zorgverantwoordelijke is aanwezig bij de zitting. Tijdens die zitting kun je jouw verhaal vertellen samen met je advocaat. De rechter geeft de zorgmachtiging als deze vindt dat aan alle voorwaarden van de wet is voldaan. In de schriftelijke beslissing van de rechter kun je dit lezen en kun je zien welke verplichte zorgvormen zijn toegewezen.

Plan van aanpak

In de startfase van de aanvraag van de zorgmachtiging kun je een eigen plan van aanpak maken - als je dat wilt. Dat gebeurt in de volgende stappen

- je beschrijft wat je gaat doen om je situatie te verbeteren en ernstig nadeel te voorkomen. Bijvoorbeeld met welke andere (vrijwillige) zorg. Je kunt je familie of naasten vragen hierbij te helpen.
- De onafhankelijke psychiater schrijft in de medische verklaring een oordeel over je plan.
- Dan besluit de geneesheer-directeur of het plan wel of niet voldoende is om verplichte zorg te voorkomen.
- Als het plan voldoende is, kan de aanvraag van de zorgmachtiging door de geneesheer-directeur worden gestopt met een brief aan ovj.

Zorgkaart

Als het aanvragen van de zorgmachtiging toch doorgaat, maakt de zorgverantwoordelijke samen met jou en je vertegenwoordiger een zorgkaart - als je dat wilt. Daarin staan jouw wensen en voorkeuren voor zorg. Bijvoorbeeld: soort medicijnen of wijze van toediening. In de zorgkaart kan ook staan, dat je geen voorkeuren wil aangeven. Je familie/naasten en de pvp kunnen je daarbij helpen.

Zorgplan

De zorgverantwoordelijke stelt in overleg met jou een zorgplan op. Deze overlegt ook met je familie/naasten, je zorgverleners en zo mogelijk je huisarts. In het zorgplan staat:

- of je een psychische aandoening hebt;
- zo ja welke en
- welke verplichte zorg nodig is om het ernstig nadeel weg te nemen.

De zorgverantwoordelijke houdt hierbij zoveel mogelijk rekening met jouw voorkeuren. Het zorgplan is tijdens de behandeling een leidraad en wordt telkens weer met je besproken. Je familie/naasten of de pvp kunnen je helpen bij het maken van het zorgplan en bij de latere besprekingen hiervan.

Hoe lang is een zorgmachtiging van de rechter geldig?

- Een zorgmachtiging is maximaal zes maanden geldig.
- De rechter kan de zorgmachtiging verlengen.
- Eerst verlengingen met maximaal een jaar en daarna met maximaal twee jaar (als je vijf jaar non-stop verplichte zorg hebt gehad).

Uitvoering van de zorgmachtiging

Je zorgverantwoordelijke speelt hierin een belangrijke rol. In de zorgmachtiging staat opgesomd welke verplichte zorgvormen de rechter heeft goedgekeurd. Dat betekent niet dat alle zorgvormen altijd meteen nodig zijn. De zorgverantwoordelijke bekijkt jouw situatie en beslist welke zorgvorm direct wél of nu nog niet nodig is. Ook kun je beslissen om de zorg die nodig is vrijwillig te krijgen. Dan is dat geen verplichte zorg.

Soms is er een noodsituatie en blijkt er een zorgvorm nodig die nog niet in de zorgmachtiging staat. Dan kan de zorgverantwoordelijke beslissen die zorgvorm toch maximaal drie werkdagen toe te passen. Als het langer nodig is, vraagt de zorgverantwoordelijke om een aanpassing van de zorgmachtiging. De zorgverantwoordelijke geeft je een brief met daarin de beslissingen en de redenen.

Zelfbindingsverklaring

Als je een wisselend ziektebeeld hebt, weet je misschien van jezelf dat je zorg weigert als het slecht met je gaat. Dan kun je op een moment dat het goed met je gaat vastleggen wat je belangrijk vindt als het weer slecht met je zou gaan. Bijvoorbeeld je voorkeur voor medicijnen en manier van toediening. Dat kun je samen met je zorgverantwoordelijke opschrijven in een **zelfbindingsverklaring**. Voorwaarde is dat je wilsbekwaam bent als je het opschrijft. Dat wordt vastgesteld door een arts.

Je schrijft in de verklaring in welke situaties je verplichte zorg moet krijgen (en wanneer het weer beëindigd kan) en hoe lang. Ook schrijf je op met welke naasten we dan contact moeten opnemen en hoe lang de zelfbindingsverklaring geldig is. We stellen ook samen alvast een zorgplan op dat we dan kunnen gebruiken. De verklaring wordt aan de officier van justitie gestuurd, maar die doet er op dat moment nog niets mee. De zelfbindingsverklaring kan je wijzigen of intrekken.

Als je een zelfbindingsverklaring hebt, kan nog geen verplichte zorg worden toegepast. Dat kan pas als het niet goed met je gaat en er dan volgens een actuele medische verklaring van een onafhankelijke psychiater verplichte zorg nodig is. De officier van justitie dient dan een verzoek in. De rechter neemt dan binnen drie dagen een beslissing of er een zorgmachtiging na zelfbindingsverklaring komt.

Wat is dan het voordeel?

Dat je meer regie hebt over de verplichte zorg. Bovendien moet de rechter veel sneller beslissen dan bij een gewone zorgmachtiging. Namelijk binnen drie werkdagen na ontvangst van het verzoek van de ovj.

Patiëntenvertrouwenspersoon (pvp)

De pvp kan je hulp en advies geven van begin tot einde van de crisismaatregel en zorgmachtiging. Als je er met je behandelaar niet uitkomt kan de pvp zaken namens jou aankaarten bij de behandelaar. Ook kan de pvp je bijstaan bij klachten bij de klachtencommissie. De pvp is niet in dienst van Parnassia Groep en kan dus volledig onafhankelijk werken. De pvp komt op voor je belangen en staat altijd aan jouw kant.

Familievertrouwenspersoon (fvp)

De fvp kan jouw familie/naasten hulp en advies geven in een klachtprocedure. De fvp kan bemiddelen tussen hen, Parnassia Groep en jou. De fvp is niet in dienst van Parnassia Groep en kan dus volledig onafhankelijk werken.

Klachtrecht

In de wet staan allerlei belangrijke beslissingen waarover je een klacht kunt indienen bij de klachtencommissie. Dat zijn beslissingen van de zorgverantwoordelijke, de geneesheer-directeur of Parnassia Groep. Hoe dat gaat lees je op onze website bij [Klacht via klachtencommissie | Parnassia Groep](#). Tegen beslissingen van de klachtencommissie kun je beroep instellen bij de rechtbank.

Je kunt geen klacht indienen over de beslissingen van de burgemeester of de rechter. Je advocaat kan je adviseren als je het niet met die beslissingen eens bent.

Meer weten?

Stel je vraag aan je zorgverantwoordelijke of zoek informatie op bij deze websites

- www.dwangindezorg.nl
- www.pvp.nl
- [familievertrouwenspersonen – Ondersteuning van naasten bij verplichte ggz \(lsfvp.nl\)](http://familievertrouwenspersonen.nl)

Contact

Je kunt contact met ons opnemen via
T 088 357 13 57
E klantenreacties@parnassagroep.nl

Kijk voor meer informatie op
www.parnassagroep.nl

Versie mei 2022